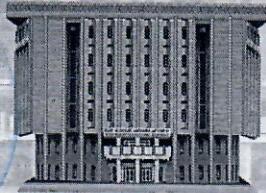
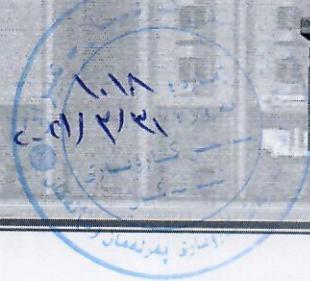

No:
Date:

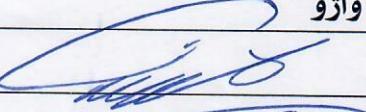
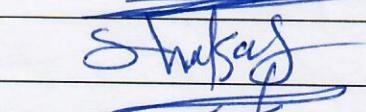
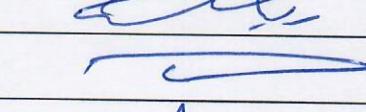
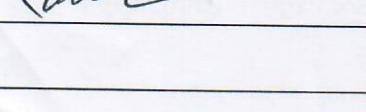
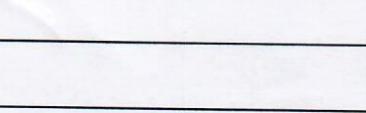
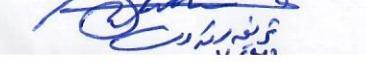
ژماره:
به‌روار:

٢٠١٨/٩/٣١

بۆ به‌ریز / سه‌رۆکایه‌تی په‌رلەمانی کوردستان
بابەت / پیشنيازی ياساي (پاراستنى به‌لگەنامەي هەریمی کوردستان - عێراق)

سلاو...

بەریزان، ئىمە بە‌ژمارەي ياسايى په‌رلەمانتاران کە له‌خوارده و ازۆمان گردودوه داوا دەگەين پیشنيازى
ياساي (پاراستنى به‌لگەنامەي هەریمی کوردستان - عێراق) بخريتە بە‌رnamەي کاري دانیشتنەكاني
په‌رلەمان تا گفتوكويان له‌سەر بکريت و په‌رلەمان په‌سەندى بکات.

ژماره	ناوی په‌رلەمانتار	واژق
-١	گولستان سعید عەجر	
-٢	مەھابدۇللىق ھۇمۇخى	
-٣	گۈزىن ئەمرىكىل	
-٤	ئەيلان ئاكەنەجىل	
-٥	بەكتىرىخىماعەتلايمى	
-٦	شەيرۇت آقىن عبد الغەزىز	
-٧	اىنلەن	
-٨	چەلال محمد ئەصىنە	
-٩	داشتعەمسەر	
-١٠	حەلى خەنەجىل	
-١١	زەزمەر ئەنەنەزى	
-١٢	وابان ئەنەنەزى	
-١٣		
-١٤		
-١٥	پەترىكەرتىرىپەنەلەن	

پەھرمەن لارەن مائى سەرەتىزىتەت
لە بارە ٢٥٠. لە گەلتەتىزىتا

ئىغىزىيەردىرى

پروژه‌یاسای پاراستنی به لگه‌نامه‌ی هه‌ریمی کوردستانی عیراق

مادده‌ی یه‌که‌م: مه‌بست له و دوو زاراوه‌یه که له پروژه‌یاساکه‌دا هاتووه:

۱. هه‌ریم: هه‌ریمی کوردستانی عیراق.
۲. به‌ریوه‌به‌رایه‌تی: به‌ریوه‌به‌رایه‌تی کتبخانه و ئه‌رشیفی ناوەندیی هه‌ریمی کوردستانی عیراق.

مادده‌ی دووه‌م: ئامانجى ئه‌م یاسایه بريتىيە له:

۱. پاراستنی به لگه‌نامه‌ی بايە‌خدارى زانستى و ميژووبيى دەزگاكانى جى بەجى كردن و ياسادانان و دادوهرىي هه‌ریم، به و دەسته و لايەنانه يشەوه كە نەبەستراونەتەوه بە وەزارەتىك، يان ئەوانەي كە لاي پىكخراوه‌كان و بنەمالەكان و كەسان.
۲. پارىزگارىي كەلپۇرلى بەلگەنامەي كۆمەل، لە پىگەي بەلگاندىنى ميژووی زارەكىيەوه.
۳. بەدەست‌ھەتىنانى وينەي بەلگەنامەي بىيانى پىوه‌ندىدار بە ميژووی کوردستان و گەلەكەيەوه.
۴. كۆكىرىدنه‌وهى بەلگەنامەي پژيمەكانى پېشىوو، بە تايىهت بەلگەنامەي ئەمنى و سەربازى و حىزبى و كەلكلى و ھرگرتىيان لە بوارەكانى توپىزىنەوه و لېكولىنەوهدا.

مادده‌ی سىيەم:

يە‌که‌م: ئه‌م یاسایه بەلگەنامەكانى لاي خوارەوه دەگرىتىه‌وه:

ئ بەلگەنامەي فەرمانگەكانى هه‌ریم و كەرتى گشتى، لەوانه:

۱. بەلگەنامەي تەكىنلىكى، كە بە بنەپەتى چالاکىي جۆرى و تايىه‌تمەندى فەرمانگەكان دادەنرى.
۲. بەلگەنامەي دارايى، كە كاروبار و دۆخى دارايىي فەرمانگەكان پىكىدەخا.
۳. بەلگەنامەي بەرپىوه‌بردن، كە كاروبار و چالاکىي كارگىتىپىي فەرمانگاكانى هه‌ریم و كەرتى گشتى پىكىدەخا.

ب. بەلگەنامەي ئەمنى و سىياسى و ئابوورىي پژيمە بەرودواكانى پېشىوو لە عیراق.

- پ. بەلگەنامەي حىزبە عىراقىيەكان و بە تايىهت حىزبى "ھەلۋەشاوهى" بەعس و پىكخراوه مەدەننەيەكانى پېتىوه بەسترابۇون.

ت. بەلگەنامەكانى دادگائى بالاى تاوان.

ج. بەلگەنامە و بلاوكراوهى پىكخراوه كارا و ھەلۋەشاوهكانى كۆمەللى مەدەنلى.

- چ. نۇوسراؤھكانى تايىهت بە كەسىتىيە دىارەكان پاش مردىيان، ئەگەر رپايانە سپارددبوو چۈن بەكاربەھىنرىن.

دوروه: مه بهست له به لگه نامه هه موو شیوه ده فریکی پاراستنی زانیاری کاغه زی و دیجیتالی و ئەلکترونی و فوتۆگرافی و دەستنووس و هەر دە فریکی تازه داهینراوی له مە دوايشه. هە روەها نامە گوپکى و تومار و قەوالە و نە خشە و وینەی پۇونكە رەھوھ و ھیلکیش و هەر شتیکیش مافیکی سەلمىندرابى تىدا جىڭىر كرابىن، دە گرىتە وھ.

ماددهى چوارم:

۱. دابىنكردنى بە لگه نامە بۇ توپۇزەرە کان، تا لىكۆلىنە وھى ئە كادىميا يىسان تىدا ئەنجام بىرى.

۲. ئاسانكردنى پەرسە بىينى بە لگه نامە، كاتىك فەرمانگە کانى ھەریم و كەرتى گشتى و دەزگاکانى پاگە ياندىن و زانكىكان و ناوهندە كانى لىكۆلىنە وھى ئە كادىميا يىسان توپۇزەرە کان بە گشتى داوا پېشكەش دەكەن، بۇ سوودلى و ھرگىرتىيان له و سۇورەدا كە ياسا پېنى پېنى دەدا.

۳. پېكخستنى پەرسە بىينى بە لگه نامە بىزىمە کانى پېشىو و بە لگه نامە دادگايى بالاى تاوانە كان كە مۇركىتىكى ھەستىياريان ھەي، بە و پېنۋىتىيان كە سەرۆكايەتى ئەنجومەنی و ھەزىرانى ھەریم، بە ھاوئاھەنگى لەگەل بە پەيوەبە رايەتىي كىتىخانە و ئەرشىفي ناوهندى، دەريان دەكا.

ماددهى پېنچەم:

۱. پېكھەنلىنى لىزىنە يەكى سەرەكى لە ھەر و ھزارەتىك يا لا يەنەكى نە بەستراو بە و ھزارەتىكە وھ و پېكخراوە كانى كۆمەلی مەدەنلى، بۇ دىاريىكى دەنلى بە لگه نامە بايە خدارە كان.

۲. لىزىنە يەكى لا وھ كى لە ھەر فەرمانگە يەكى و ھزارەتە كان و لا يەنە كانى نە بەستراو بە و ھزارەتىكە وھ دە بەسترىتە وھ بە لىزىنە سەرەكى.

۳. پېكھاتە و ئەرکە كانى لىزىنە سەرەكى يەكان و لقە كانىيان بە و پېنۋىتىيان كە و ھزىرى تايىبەتمەند يا سەرۆكى لا يەنە نە بەستراو بە و ھزارەتىكە وھ يان سەرۆكى پېكخراو دەريان دەكا، دىارى دەكىرىن.

ماددهى شەشەم: بە پەيوەبە رايەتى ئەم ئەركانە لای خوارەوە لە ئەستۇدا دەبن:

۱. ناونانى نوينە رانى خۆى بۇ بەشدارى لە كارە كانى لىزىنە سەرەكى دا، كە لە دەقى ماددهى پېنچەمى ئەم ياسا يەدا ھاتووھ.

۲. ناردىنى نوينە رانى خۆى بۇ فەرمانگە كانى ھەریم و كەرتى گشتى و پېكخراوە كانى كۆمەلی مەدەنلى، بۇ ئاگادار بۇون لە حاولبار و پېكخستنى بە لگه نامە كانىيان و دابىنكردنى ھەموو پېيىسىتىيە كى ناچارىي جى و پى و تەكىنەكى پاراستنیان و بە ئاسانى كە لکلى و ھرگىرتىيان و ئامادە كى دەنلى راپۇرلى ناوبەناو لە بارەيانە وھ.

۳. پاپورتی ناوبهناو به رزبکریته وه بق سه روقایه تی ئەنجومەنی و هزیران، پادھی پابهندبۇونى فەرمانگە کانى ھەریم و كەرتى گشتى و پىكخراوه کانى كۆمەلی مەدەنیي بە جى بەجى كردنى حوكىمە کانى ئەم ياسايىه تىدا پۇون بکاتە و.

۴. ئاگادار كردنە وەي فەرمانگە کانى ھەریم لە ھەموو شتىكى پىوهندىدار بە حوكىمە کانى ئەم ياسايىه.

۵. مشتومالدان و چاڭىرىنە وەي بەلگەنامە زيانلىكە وتوو بە كارھىتانى تەكىنلىكى نويى زانستى.

۶. لەناوبىرىنى ئەو بەلگەنامە هيئراوانەي فەرمانگە کانى ھەریم و كەرتى گشتى كە بى بايە خن و ناشى سوودىيان لى بېيىرى بق توپىزىنە وەي زانستى.

۷. دابىنكرىنى ھەللى مەشقى خۇپاپىي بق ئەو كارمەندانەي فەرمانگە کانى ھەریم و كەرتى گشتى و پىكخراوه کانى كۆمەلی مەدەنی كە لە بوارى ئەرشىفاندن و بەلگاندىن دا كاردىكەن.

۸. تۆماركىرىنى ئەو بەلگەنامانە كە لاي خاوهنى ئاسايىي ياخىنە و يىيانن، يان پاشتىر دەكەونە دەستىيان، بە مەرجىتكە دانەيەكى و يىنە گىراويان لى بە دەست بەھىزىرى.

۹. پىسپاردىنى بەلگەنامەي تايىەت بە شىۋەيەكى ھەميشەيى با كاتى، بەپىسى داوابى خاوهنى كانىيان.

۱۰. دابىنكرىنى بەلگەنامە بە كارھىتانى پىوشۇين و ئامرازى جىاجىا.

۱۱. كاركىرىن بق بە دەست ھىستانى و يىنە ئەو بەلگەنامانە كە پىوهندىيان بە ھەریمە و ھەيە و لە "خانەي كتىپ و بەلگەنامەي عيراقى" پارىزراون.

ماددهى حەوتەم:

۱. ھەموو بەلگەنامەيەكى پىزىمە کانى پىشۇوى لاي فەرمانگە کانى حکومەت، ئەگەر لە گەل سروشتى كار و بەرپرسىي ياسايىيان پىكىنە كەوى، دەنيرىدى بق بەرپىوه بە رايەتى ئەرشىف.

۲. پىكخراوه کانى كۆمەلی مەدەنی و كەس و حىزب و لايەنە كان پابهندى دەن ھەر بەلگەنامەيەكى پىزىمە کانى پىشۇويان لابىن، بىاندەن بەرپىوه بە رايەتى ئەرشىف.

ماددهى هەشتم: كارمەندانى بەرپىوه بە رايەتى ئەرشىف پابهندى ئەمانەتى تەواو دەبن و هىچ زانىارييەك سەبارەت بە ھەلگەرن و ناوه رۆكى بەلگەنامە سپىردراروه کان نادركىتىن.

ماددهى نۆيەم:

۱. ئ. نابى بەلگەنامەي پىوهندىدار بە مافە كانى و لاتنامە و بارى كەسىتى و مولىكدارىي گشتى و تايىەت لەناوبىرى.

ب. بەدەر لە حوكىمە کانى بېرگەي (ئى) ئەم بەندە، لىزنهى سەرەكى بقى ھەيە بە پەزامەندىي سەرۆكى فەرمانگە و بەوه كە لە گەل حوكىمە کانى ئەم ياسايىه ناكۈنكەبى، بەپىسى خواتى

کارهک، بپیاری پیویست بق هلهکرتن یا دوورخستنهوه یان لهناوبردنی هیندی بهلگه نامه‌ی تایبەت بدا، ئەویش پاش وئىنەگرتنهوه و تۆمارکردنی له توماری تایبەتدا.

۲. دەشى دامەزراوه پىشەسازىيەكانى هەرىم و كەرتى گشتى سوود له بهلگه نامه‌ی ئامادەكراو بق لهناوبردن بېين، ئەویش پاش لهناوبردنیان، به مەرجىك قايىمكارىي پیویست بکرى بق پىگرتن له دزەكىرى زانىارىي ناو ئەم بهلگه نامانه.

ماددهى دەيم:

بە بپیارى سەرۇڭكايەتىي ئەنجومەنى وەزيران و بەپىسى پەزامەندىي بەپىوه بەرايەتىي كەتىخانە و ئەرشىفي ناوهندىي هەرىم نەبى، نابىن ھىچ بهلگه نامەيەكى سېپىدرارو بە بەپىوه بەرايەتىي ئەرشيف، يَا ئەوانە كە لاي كەسەكانى، دەربەھىنلىرى و بېرىتە دەرەوهى هەرىم.

ماددهى يازدهيەم:

۱. بهلگه نامەكانى دارايى و لايەنى كەم و زورى ماوهى پیویستى هلهکرتنىان، بەو پىنۇينىيانە كە وەزىرى دارايى لە ماوهى نەوەد پۇزى پاش كارپىكىرىنى ئەم ياسايدا دەريان دەكا، هەلدەسەنگىنلىرىن.

۲. بهلگه نامەكانى تەكىكى و لايەنى كەم و زورى ماوهى پیویستى هلهکرتنىان، بەو پىنۇينىيانە كە وەزىرى تايىبەتمەند ياسەرۇكى بالا لايەنى نەبەستراو بە وەزارەتىكەوە لە ماوهى ۱۸۰ پۇزى پاش كارپىكىرىنى ئەم ياسايدا دەريان دەكەن، هەلدەسەنگىنلىرىن.

۳. پىنۇينىيەكانى ناو دەقى هەردوو بەندى ۱ و ۲ ئەم ماددهىيە، ئەمانەتىدا رەچاودەكىرىن:

ئەچۈننەتىي ئامادەكىرىنى گەلەكراوهكانى ليژنە سەرەكىيەكانى ناو دەقى ماددهى ئى ئەم ياسايدا و چۈننەتىي پاستاندىن و پاراستنیان.

ب. دىيارىكىرىنى بەرپرسىي ئەو لايەنانە كە ئەركى هلهکرتن، پاراستن و چۈننەتىي دەستاودەستپىكىرىن يانەدرکاندىنى ناوهپۇكى بهلگه نامەكانىيان دەكەۋىتە ئەستق، پاش بەجى هىننانى پرۇسەي هەلسەنگاندىن.

ماددهى دوازدهيەم:

۱. هەر يەكىك سەرپىچىي حوكىمەكانى ئەم ياسايدا بىكەن، سزادەدرى بە بەندىكىرىن يان غەرامەيەك لە ۱۰۰۰۰ دە ملىون دىنار كەمترنەبى.

۲. هەر يەكىك بهلگه نامەيەك لهناوبىبا، يانى بىباتە دەرەوهى، يانى يارمەتىي بىردىن دەرەوهى لە هەرىم بدا، يانى بىچەوانەي حوكىمەكانى ئەم ياسايدا بە خراپى بەكارى بىتى، سزادەدرى بە بەندىكىرىن بق ماوهىيەك كە لە ۲ سال كەمتر نەبى، يانى بە سزايدەكى قورسترى ناو دەقى ياساكانى دىكە.

۳. هەر يەكىك، بە پىچەوانەي حوكىمەكانى ئەم ياسايىه وە، بۇوە مايىھى لەناوچۈونى بەلگەنامەيەكى فەرمى يَا بىرىنەدەرەوەي لە ھەر يېم، سىزادەدرى بە بەندىرىن يَا غەرامەيەك لە ۱۵۰۰۰۰۰ پازدە مىليۆن دىنار زىاترنەبى.

ماددهى سىيازدەيەم: سەرۆكایەتىي ئەنجومەنى وەزىران بۇي ھەيە رېتني دەرباكا بۇ ئاسانلىرىنى بەجىھىتىنى حوكىمەكانى ئەم ياسايىھ.

ماددهى چەواردەيەم: ئەم ياسايىھ لە پۇزى بلاوبۇونەوەيەوە لە پۇزىنامەي فەرمىدا جى بەجىدەكىرى.

ھۆيە پىويىستەكان

ئەم ياسايىھ دەركرا؛ بۇ ئەوەي كەلەپۇورى بەلگەنامەى كوردىستانى كۆبکەرىتەوە و لە فەوتان و لە دەستچۈون بىارىزىرى و سۇودى لى وەربىگىرى بۇ مەبەستى لىكۆللىنەوە و تۈيىزىنەوە ئاڭا دىمى لە ھەر يېم.